

Park Rataje w Poznaniu

O powstanie Parku Rataje, położonego w południowo-wschodniej części pierścieniowo-klinowego układu zieleni miasta Poznania starało się kilka pokoleń zaangażowanych mieszkańców miasta. Dokładnie 56 lat. Była to i jest sztafeta pokoleń osób zmagających się z przeciwnościami maszyny urzędniczo-decyzyjnej, architektów, urbanistów, dziennikarzy, pracowników Spółdzielni Mieszkaniowej „Osiedle Młodych”, działaczy społecznych z Rad Osiedli Ratajskich: Żegrze, Rataje (dawniej: Rataje Południowe, Rataje Nad Wartą i Zielone Rataje) i Chartowo, radnych w Radzie Miasta a przede wszystkim kolejnych pokoleń samych mieszkańców. Wszystkie zmiany na Ratajach zapoczątkowali Mieszkańcy, składając podpisy pod apelem do władz miasta o niezabudowywanie terenów parkowych: w 2004r. – kilkaset, w 2006r. – 2000, a w 2010r. – 15 000 podpisów.

W składzie sztafety pokoleń osób i instytucji zabiegających o powstanie Parku Rataje nie wolno zapominać o osobach dotychczas zaangażowanych w Park, architektach, redaktorach lokalnych mediów, działaczach społecznych.

Pierwsze zabiegi na rzecz powstania Parku Rataje w formie wymiany korespondencji przedstawiciele mieszkańców osiedli z Zarządem Zieleni Miejskiej, podjęła w lipcu 2001 r. Rada Osiedla Żegrze Samorząd Pomocniczy. W latach 2005-2006 prof.

... z zespołem – współautorka układu urbanistycznego i projektów osiedli mieszkaniowych dolnego tarasu Rataj - opracowała z własnej inicjatywy, przy wsparciu finansowym Spółdzielni Mieszkaniowej „Osiedle Młodych”, profesjonalne studium określające funkcje dla terenów parkowych osiedli ratajskich pod nazwą: „**Rewitalizacja dzielnicy Rataje w Poznaniu – Studium programowo-przestrzenne**”. Społeczne studium programowo-przestrzenne dla Parku Dzielnicowego Rataje, maszynopis i plansze, 6 szt., formatu A-1. Zabiegi o powstanie Parku trwały nadal. W październiku 2006 roku uchwalono pierwszy miejscowy plan zagospodarowania terenu dla Parku Rataje o powierzchni 15,88 ha, we wrześniu 2007 roku dla drugiej części przy Os Oświecenia o powierzchni 11,79 ha, w lutym 2010 roku dla trzeciej o powierzchni 13,45 ha. Łącznie tereny pod Park Rataje obejmują ponad 41,12 ha o zróżnicowanych stosunkach własnościowych, w znacznej części zdegradowane działalnością przemysłową. Na wielu działkach toczą się postępowania zwrotowe.

Fot 1 - Centralna część Parku Rataje z lotu ptaka

W 6 kwietnia 2011 r. Naczelny Sąd Administracyjny rozstrzygnął spór między Mieszkańcami reprezentowanymi przez Stowarzyszenie My-Poznaniacy i Spółdzielnię Mieszkaniową „Osiedle Młodych” a władzami urbanistycznymi miasta Poznania o wydane dla jednego z deweloperów - z rażącym naruszeniem prawa - warunki zabudowy na terenach parkowych. Sąd uznał racje mieszkańców i orzekł ostatecznie o nieprawidłowościach przy wydawaniu warunków zabudowy dla tego terenu.

Projekt częściowo (z)realizowany w ramach Budżetu Obywatelskiego 2014 – „**RoweLOVE Rataje**” pozwolił na wykonanie części podstawowego układu komunikacyjnego w Parku Rataje na działkach miejskich. Projekt nie jest skończony i jest nadal realizowany, w niektórych fragmentach przebudowywany.

Obecnie realizowana budowa Parku Rataje na powierzchni 14,5 ha odbywa się na podstawie dwóch projektów budowlanych wykonywanych przez dwie niezależne pracownie projektowe „Perspektywa” z Krakowa i „Trzy małe drzewka” ze Szczecina.

Na etapie konsultacji społecznych, uzyskiwania pozwoleń i uzgodnień wiele osób z branży architektury krajobrazu zwracało uwagi i składało wnioski do ZZM i Doraźnej Komisji ds. Powstania Parku Rataje, dotyczące wielu błędów merytorycznych z zakresu podstawowych zagadnień ogrodniczych, w tym opisu prac agrotechnicznych, nieodpowiedniego doboru roślin, nieodpowiednich parametrów roślin, zakresu prac pielęgnacyjnych i innych.

Pomimo zgłaszanych przez mieszkańców i Radnych uwag, ZZM działając pod presją czasu na realizację projektu – wszystkie odrzucał. Jednocześnie zapewniał, że wszystkie projekty były konsultowane. Kłamstwo. Dzisiaj wiemy, że wszystkie te „konsultacje” były

konsultacjami pozorowanymi, udawanymi. Zarząd Zieleni Miejskiej zdecydował się bezkrytycznie wystawić do przetargu i realizacji dokumentację projektową obciążoną dużą ilością błędów (odwodnienie terenu pomimo zapewnień o retencjonowaniu wód opadowych, braku inwentaryzacji drzew na jednym z realizowanych trójkątów i wprowadzenie pod gęste korony drzew roślinności charakterystycznej dla łąk kwietnych, brak racjonalnych wskazań odnośnie konieczności usunięcia co najmniej 54 drzew zagrażających bezpieczeństwu – pomimo zapewnień: „*W ramach projektu planuje się wdrożenie gospodarki drzewostanem polegającej na usunięciu drzew i krzewów (296 szt.) suchych lub zagrażających bezpieczeństwu, w powiązaniu z cięciami pielęgnacyjnymi i sanitarnymi istniejącego starodrzewu, w tym rośliny należące do inwazyjnych gatunków obcych (dereń rozłożny)*”, oraz klonu jesionolistnego – gatunku obcego o charakterze inwazyjnym i innych (nie wskazanego do usunięcia „*w powiązaniu z cięciami pielęgnacyjnymi i sanitarnymi*”). Będzie to skutkowało w przyszłości złą jakością zieleni parkowej i olbrzymich nakładów finansowych na ich późniejsze utrzymanie. W nasadzeniach rekompensujących drzewa usuwane – pomimo zapewnień – proponuje się zastąpić drzewami i krzewami obcego pochodzenia: „*Do wykonania nowych nasadzeń zostaną wykorzystywane gatunki rodzime w tym drzewa i krzewy, które wydzielają najwięcej tlenu (min. lilak Meyera 'Palbin', sosna górska 'Mops', sosna górska 'Gnom', grab pospolity 'Fastigiata' jesion wyniosły, klon jawor 'Brilliantissimum', klon pospolity 'Golden Globe', klon polny 'Elsrijk')*”. To pomylenie pojęć (sic !!!), brak podstawowych wiadomości i nieznamość zagadnienia.

Pominięto natomiast możliwość posadzenia 100 dorodnych długowiecznych drzew z gatunku dąb szypułkowy (drzewo rodzime) w miejscu szczególnie przydatnym i godnym do tego celu (od ulicy Józefa Piłsudskiego do kościoła Nawiedzenia NMP) dla uczczenia 100 lecia odzyskania niepodległości i zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego. Niepotrzebnie blokując inicjatywę mieszkańców złożoną w lipcu 2017 roku na ręce Prezydenta i Dyrektora ZZM, powtórzoną w interpelacji Radnego Tomasza Wierzbickiego w grudniu 2017 roku oraz w piśmie Stowarzyszenia My Poznaniacy do Prezydenta Jaśkowiaka. W zamian próbuje się lansować tzw. „**aleje drzew pamięci**”, nazywaną już przez mieszkańców „**aleją drzew śmierci**” – z tego powodu, że drzewa te (obcego pochodzenia) masowo zamierają. **Nie zmarnujmy szansy tej - 100 lat przypada raz na 100 lat.**

Dodatkowe projekty na tereny odzyskane przez miasto powstały na przełomie lat 2017/2018r. W projektach tych – pomimo wystarczającego czasu od lipca 2017 – nie znalazło się miejsce na posadzenie proponowanych przez Mieszkańców **100 drzew w Alei Drzew Niepodległości** dla uczczenia 100 rocznicy Powstania Wielkopolskiego i odzyskanej niepodległości. Do projektów dodatkowych zgłaszano wiele uwag. Był czas ale uwag tych nie uwzględniono. Jedynie w części A,B,C nieco zmieniono skład gatunkowy proponowanych do nasadzeń drzew i krzewów (na mniej korzystny gorzej dostosowany do siedlisk). Projekt nie jest oparty na wiedzy ogrodniczej i doświadczeniu niezbędnym w projektowaniu tak dużych obiektów parkowych. Nadal zawiera podstawowe błędy merytoryczne.

Dofinansowanie realizacji Parku z funduszy Unii Europejskiej poprzez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - Otrzymanie dotacji

Realizacja dużego obiektu parkowego zawsze związane jest z wysokimi kosztami. Na realizację Parku Rataje Miasto Poznań otrzymało dotację z funduszy Unii Europejskiej za pośrednictwem Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na budowę Parku Rataje w kwocie - 12 920 151,24. Termin zakończenia prac przewidziano na grudzień 2018 r. Szacowany koszt całości inwestycji 21 370 212,37 zł.

Problemy wykonawcze Parku

1. Znaczne rozbieżności pomiędzy dokumentacją techniczną a wykonawstwem;
2. Brak spójności kompozycyjnej parku – zrealizowano system skwerów połączony szerokimi ciągami komunikacyjnymi;
3. Jakość zastosowanego materiału roślinnego odbiega znacznie od standardów ogrodniczych oraz od specyfikacji z projektu – zagubiono skalę opracowania spotęgowaną miniaturowymi roślinami;
4. Nieodpowiedni dobór gatunkowy roślin do dużych terenów parkowych
5. Brak wykonania odpowiednich prac agrotechnicznych - przygotowania podłoży i zaprawienia miejsc sadzenia humusem;
6. Zwiększenie spływu powierzchniowego wód opadowych poprzez zwiększenie powierzchni terenów utwardzonych. Znacznie powiększono tereny utwardzone kosztem terenów biologicznie czynnych;
7. Zmarnowano potencjał przyrodniczy bogatych siedlisk terenu, usuwając istniejącą zieleń, usuwając grube warstwy humusu po terenach ogrodniczych;
8. Nieprofesjonalna gospodarka drzewostanem
9. Nowo założona zieleń jest w bardzo złym stanie sanitarnym i zdrowotnym, przynajmniej ¼ roślinności zamarta;
10. Pielęgnacja założonej zieleni jest niewystarczająca;
11. Znaczne opóźnienie w realizacji budowy Parku– minimum 4 miesiące
12. Jakość wykonywanych prac ogrodniczych i ich nadzór–znacznie odbiegają od wymagań stawianych projektom dofinansowywanych ze środków Unii Europejskiej;
13. Realizacja znacznie odbiega od Parku marzeń mieszkańców Rataj i całego Poznania;